

Javaslat a

„Székely kapu”

települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Tálas- Molnár Erika

.....*Tálas Molnár Erika*..... (aláírás)

Cserkeszölő, 2022. 01 25.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: **Tálas- Molnár Erika**

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Tálas- Molnár Erika**

Levelezési cím: **5464 Cserkeszölő Csokonai utca 2/c**

Telefonszám: **+36704249412**

E-mail cím: **molnarerika85@gmail.com**

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Székely kapu**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:¹:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

igen
amely nemzetiség: **székely**

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **5465 Cserkeszölő Petőfi út 613.**

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ települési	☐ tájegységi	☐ ágazati

amely értéktár neve: **Cserkeszölő Települési Értéktár**

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Székely kapu

Ki ne csodált volna már meg egy remekbe készült székely kaput, mely hirdeti a székely ember tudását, szorgalmát, művészi elképzeléseit szerte a világon? Nevezik még

¹ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

kötött, vagy galambdúcos kapunak is, de leginkább székely kapu néven él a köztudatban ez a nagy és kiskaput összefoglaló díszes kapuforma.

1999.április 28.-án délelőtt 9 órakor egy daru emelte be a helyére a 20x20 cm-es gerendákból faragott 3,5 m magas székely kaput a cserkeszölői piac bejárata elé (Petőfi út 613 hrsz.)

Szokolai Lajos (Cserkeszölő polgármestere 1998-2019) ajándéka volt a településnek. Torkos György ötlete volt, egy székelyföldi látogatás után, hogy székelyföldi faragókkal készíttessék el a kaput.

Kézdivásárhely mellett Csernátonban működő Hassman ikerpár József és Pál fafaragó iskolájának voltak a tanulói a két faragó **Tódor Béla** és **Fábián István**, ők érkeztek Cserkeszölőre kifaragni a székelykaput. Két kemény hétig tartott a munka. Csak vésővel és kalapáccsal dolgoztak.

A kaput díszítő faragásnak három fő része van. Az alsó rész az alvilágot jelképező kompozíció. Ez a pokol, itt tanyáznak a rossz szellemek. A középső rész az emberi élet figuráival van díszítve. Mutatja azt is hol áll éppen a szemlélője ezt jelképezik a magyar és a cserkeszölői címerek. A kancsóból kiemelkedő virág azért került rá, mert ez a vidék a bortermeléséről és a kertészetéről is híres. A felső rész a faragómesterek szavaival élve a "felvilág", a lélek világa, ezt jelképezi a galambdúc, mivel a galamb a Szentlélek jelképe. Ez a rész díszítetlen, elhatárolódik az ember világától.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- <http://www.zounuk.hu/toszeg/hu/node/10569>
- Cserkeszölői Hírek 1999. júniusi lapszám
- Vendégváró: Látnivalók Jász-Nagykun-Szolnok megyében. Miskolc, 1999.

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

képmás és hangfelvétel készítéséhez és felhasználásához

a 2013. évi V. törvény („új Ptk - Polgári Törvénykönyv”)

2:48. §. alapján

Alulírott

Név:

TALAS - MCLNAR ERIKA

Született:

HISBÉGYNY, 1985. 05. 10.

Anyja neve:

NAGY ERIKA SZILÁRDIVNA

Lakcím:

5465 CSERKESZŐLŐ CSOKNAI U 2/C

a fenti jogszabályi megjelölés alapján, önkéntesen, befolyásmentesen és határozottan hozzájárulok ahhoz, hogy az általam átadott fotókat és/vagy dokumentumokat alábbiak szerint felhasználásra kerüljenek:

Hozzájárulásom alapján felhatalmazom:

Cserkeszölő Települési Értéktár Bizottságot arra, hogy a felvételeket/fotókat/dokumentumokat az alábbi okból, célból felhasználja:

A Cserkeszölői Települési Értéktárban való bemutatásra, a helyi értékek népszerűsítése érdekében a nyilvánossággal megossza bármely módon és közösségi platformon.

Tudomásom van arról és elfogadom, hogy a hozzájárulásom az esetleges nyilvánosságra hozatal és az internetes technológia miatt természetéből fakadóan vissza nem vonható, a korlátozás csak a tiltó nyilatkozatom megtételét követő idő 'szakra köti a jogosultat.

Dátum: CSERKESZŐLŐ, 2022. 01. 30.

Talas-Mclnar Erika
nyilatkozattevő

“Pirkadattól vakulatig dolgoztunk rajta - de megérte”

Mondja Béla és István, a két székely fafaragó

Ki ne csodálta volna meg itthon is, Székelyföldön is, a remekbe készült székelykaput? Nevezik egyébként kötött, vagy galambdúcos kapunak is, de leginkább székely kapu néven él a köztudatban ez a nagy és a kiskaput összefoglaló díszes kapuforma.

Legszébb emlékei a Székelyföldön kerültek elő az utóbbi másfél évszázadban. Gazdag faragásos díszei már a 17. században is megjelentek, különösen a kapulábakra faragták a hosszanti indás díszítményeket. A legszép — később már festett - kapuk Udvarhelyszéken kerültek elő.

Az utóbbi évtizedekben már Magyarországon is találkozhatunk velük, főleg középületek, iskolák, de házak, nyaralók előtt is.

Április 28. délelőtt 9 óra. Egy hatalmas daru éppen most emeli be a helyére a 20x20 cm-es gerendából faragott 3,5 méter magas székelykaput a cserkeszőlői piac bejárata elé. Itt tüsténkednek a faragók is, munkájuk most nyeri el végső formáját így függőleges állásban mutat igazán. De itt figyelni a munkát a község több vezetője, lakója, s az éppen itt nyaraló külföldiek erre kerékpározó egy-egy kis csoportja.

Szokolai Lajos polgármester mondja: Az épülő piac tornyos épületeihez igen jól illik ez a csodálatos faragású kapu, figyelemfelhívó hatása is lesz nyilvánvalóan, hiszen sokan megnézik majd,

A két székely faragó művész: Tódor Béla és Fábián István

mi van mögötte.

Gácsai Zoltán, a Piackezelő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. ügyvezető igazgatója: a polgármester úr gáláns ajándéka ez a településnek, annyi minden más mellett reméljük, ez is idegenforgalmi látványossága lesz Cserkeszőlőnek.

Hogyan is támadt az ötlet, nevezetesen az: Székelyföldről érkező faragókkal készítették el a kaput?

Torkos György: Úgy 17 esztendeje jutottam el először Székelyföldre, s itt Kézdivásárhely mellett láttam Csernátonban szépen faragott kapukat. Itt működött a két HASSMANN-testvér, az ikerpár, József és Pál fafaragó iskolája.

Itt tanult a mi két székely emberünk is **Tódor Béla és Fábián István** is. A bemutatkozás után arról faggatom őket, hogyan is készítették el művüket?

- Az iskolában két évig tanultunk elméletet és gyakorlatot — mondják. Mindketten az erdő aljában laktunk és lakunk — bár István eredeti szakmája esztergályos, Béláé marós — kiskorunktól szerettünk a fával bajlódni, farigcsálni. Nálunk, a gyereknél mindig ott a bicska, s ha mást nem is tud, egy pálcát biztosan ki tud vele díszíteni.

A tölgy, a juhar, a cseresznye, a dió a legalkalmasabb a faragásra. A kaput borító zsindegy pedig fenyő. Ezeket előre elké-

sztítettük otthon, és hoztuk magunkkal.

- Meddig tartott a munka?

- Kemény két hétig dolgoztunk reggeltől estig, ahogyan nálunk mondják,

pirkadattól vakulatig. Véső, fakalapács volt a szerszámunk azért, hogy ne törjék össze a véső. 20 esztendeje szabadidőnkben mindig faragunk, most ez a munka sem okozott semmi nehézséget — az otthoniak azért hiányoztak. Otthon most tavaszodik, mennünk kell, hiába is marasztalnának — vár az otthoni földcséknék. Pedig nagyon jól tartottak bennünket a Nádas-vendéglőben igen jó kosztot kaptunk, még hazai ízeket is, de hiába, igyekszünk haza Kovász-nába.

- **Kérem, mondjanak nekünk, olvasóknak valamit a kaput díszítő faragásokról!**

- Amint látja is, a kapunak három fő-része van. Az alsó rész az alvilágot jelképező kompozíció. Ez a pokol, itt tanyáznak a rossz szellemek. A középső rész: az emberi élet figuráival díszített. Mutatja azt is, hol vagyunk, ezt jelképezi a magyar és a cserkeszőlői címer. A kancsóból kiemelkedő virág azért került rá, mert ez a vidék a bortermeléséről is híres, meg a kertészetéről is.

A felső rész, mi így mondjuk a felvilág, a lélek világa, ezt jelképezi a galambdúc, mivelhogy a galamb a Szentlélek jelképe. Ez amint látja díszítetlen, ez már nem az ember világa.

Közben azért nem állnak meg, hiszen miután beemelte a daru helyére a kapu tekintélyes súllyal bíró oszlopait, közben is van teendőjük, míg valamennyiünk csodálatára a helyére kerül az alkotás, s hirdeti a székely ember tudását, szorgalmát, művészi elképzeléseit a Székelyföldről ekkora távolságban is.

CS. I.

Az épülő kapu és az adományozó